

PRVNÍ SVĚTOVÁ VÁLKA 1914-1918

Literatura

Child, John, Tim Hodge and David Taylor. Understanding History 3.

MacDonald, Lynn. Voices and Images of the Great War.

Traynor, John. Europe 1890-1990.

Walsh, Ben. GCSE Modern World History.

Cesta k válce

ÚLOHA 1:

Zopakujte si dějiny let 1870 – 1914. Potom doplňte do tabulky:

Dlouhodobé příčiny první světové války	Bezprostřední příčiny první světové války

- Poslední jiskrou, která zažehla světový konflikt, byl **atentát na Františka Ferdinanda d'Este v Sarajevu spáchaný Gavrilem Principem, bosenským Srbem, 28. června 1914.** Rakousko-Uhersko zaslalo Srbsku ultimátum. Rusko se postavilo za Srbsko, načež Německo se postavilo na stranu Rakousko-Uherska. Nakonec se na stranu Ruska postavily Francie a Británie a vyhlásily válku Německu.

Kdo s kým bojoval v první světové válce?

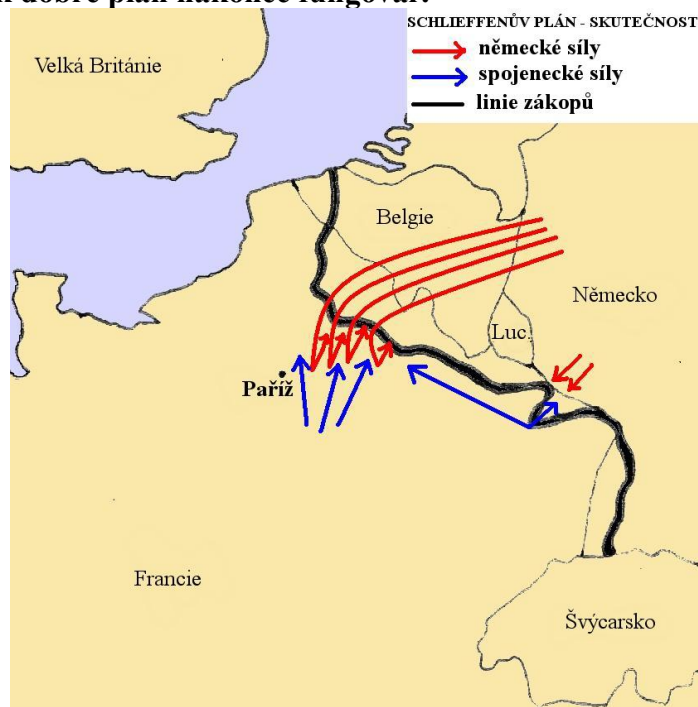
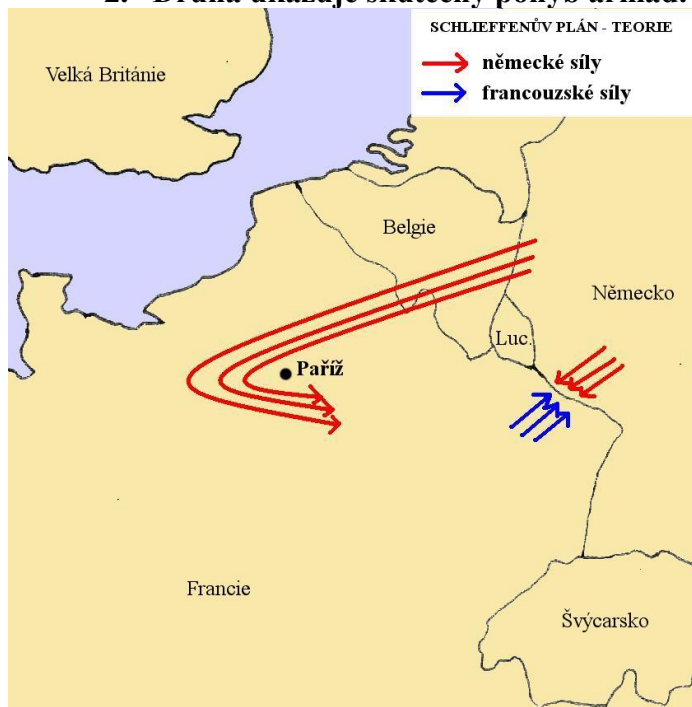
- **Dohoda:**

- **Ústřední mocnosti:**

- První krok učinilo Německo na základě **Schlieffenova plánu**.

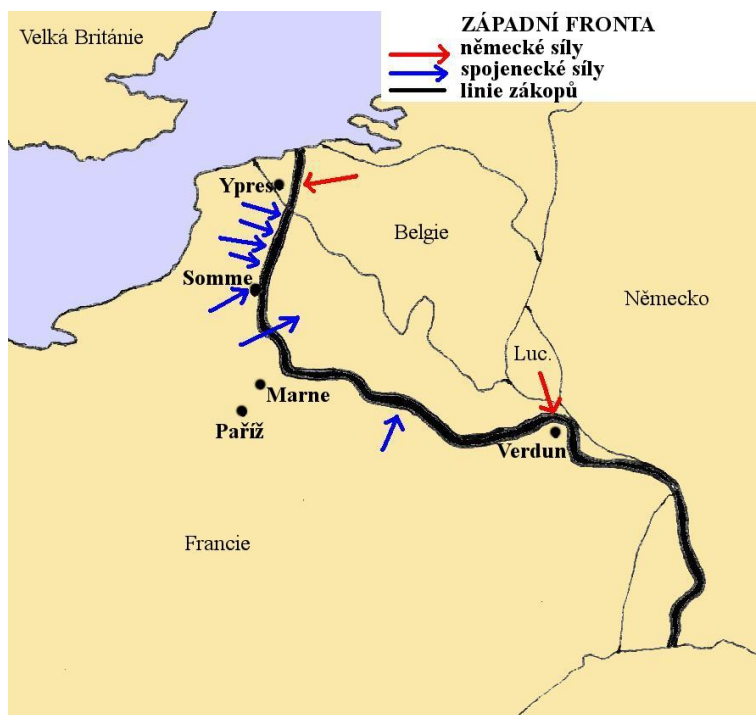
ÚLOHA 2: Prostudujte si mapy a:

- S pomocí první z nich, která ukazuje teorii, popište hlavní myšlenku Schlieffenova plánu.
- Druhá ukazuje skutečný pohyb armád. Jak dobře plán nakonec fungoval?

Západní fronta

- nejzuřivější boje se odehrály mezi britsko-francouzskými a německými vojsky
- Německo si brzy podrobilo Belgii (německé jednotky pod velením generála Moltkeho)
- ale potom se bojová linie zastavila u řeky Marny a blesková válka se změnila na **válku zákopovou**
- zákopy vedly od kanálu La Manche po Švýcarsko
- Francouzům velel generál Pétain
- nejznámější bitvy západní fronty:
 - 1914 – první bitva na řece **Marně** – německá ofenzíva byla zastavena
 - 1915 – bitva u **Yper** – nechvalně proslula prvním použitím _____
 - 1916 – bitva u **Verdunu** – trvala pět měsíců, přes milion mrtvých, ale gen. Pétain zastavil německou ofenzívu
 - 1916 bitva na **Sommě** – poprvé zde byly použity _____
 - 1916 – bitva u **Jutska** – největší námořní bitva války, obě strany se považovaly za vítězné
 - 1918 – druhá bitva na **Marně** - vítězství spojenců

Britský tank na západní frontě

Kulomet v zákopech

ÚLOHA 3: Život v zákopech – Přečtete si následující prameny a vypracujte seznam faktorů, které činily život v zákopech tak nesnesitelným. Který z nich byl podle vás pro vojáky nejhorší?

PRAMEN A: Kapitán A.O.Pollard.

„Do té doby [1917], vedly obě strany boj podobným způsobem. Dělostřelectvo odstřelovalo nepřátelské dráty a zákopy po několik týdnů. Potom...jsme se dali do útoku. Většinou jsme běželi proti velkým shlukům neprostříhaného ostnatého drátu. Mnoho mužů bylo smeteno kulometnou palbou. Moment překvapení vždy chyběl... A i když jsme tyto překážky překonali, nebylo možno postoupit dál než 3500 metrů nebo tak nějak. Nesli jsme s sebou balíčky se zásobami na tři dny a nástroje na zakopání, 180 nábojů a granáty ...Obtížení jako nákladní koně, a přece se od nás čekalo, že budeme bojovat o život bajonetem, když na to přišlo...“

PRAMEN B: Německý voják R. Binding.

„Člověk je zahlcen podivným nakyslým, těžkým a pronikavým zápachem mrtvol. Když vylezete na most z prken, zjistíte, že jeho prostředek se opírá jen o tělo již dlouho mrtvého koně. Muži zabíjí v říjnu leží napůl ponořeni do bahna. Nohy jednoho Angličana trčí přímo do zákopu...jeden voják si na ně věší svou pušku...Zákopem protéká potůček a všichni tu vodu používají na pití a mytí; jinou vodu nemají. Nikdo nepomyšlí na Angličana, který se rozkládá jen několik kroků dál...“

PRAMEN C: Deník britského vojáka, 1915.

„Armádní strava byla jednotvárná. Obvykle bylo hovězí v konzervě. Pořád jsme měli hlad. Často jsme dostali jen ráno krajíc chleba, bez másla nebo džemu, a tvrdé sušenky k čaji. Ty byly tak tvrdé, že jste je museli položit na tvrdou plochu a praštit do nich kamenem nebo něčím podobným. Někdy, když nedorazila pitná voda, jsme museli převařovat dešťovou vodu z děr po granátech.“

PRAMEN D: S.Case: The First World War, 1976.

„K tomu všemu nepohodlí navíc, se zákopy hemžily krysami. Vědomí, že ty obrovské zákopové krysy tloustly z hodování na mase mrtvol na území nikoho, způsobovalo, že je vojáci nenáviděli víc než cokoli jiného...“

Zákop na Sommě

Východní fronta

- podle původního plánu, zatímco Německo by bojovalo proti Francii a Británii, Rakousko-Uhersko mělo napadnout Rusko, aby mu zabránilo připojit se k bojům na západní frontě
- ale Rakousko-Uhersko v té době nebylo vůbec připraveno k boji, takže Německo muselo poslat své jednotky i na východní frontu
- roku 1915 byla ruská vojska zatlačena hluboko do ruského vnitrozemí, kde se fronta ustálila (s výjimkou **Brusilovovy ofenzívy**), nebojovalo se zde tak zuřivě
- v roce 1916 bylo ruské hospodářství zruinováno a Rusko přišlo o mnoho životů, jejich zbraně byly navíc příliš zastaralé
- roku 1917 ruské neúspěchy vyústily dokonce v revoluci

Italská fronta

- původně byla Itálie členem Trojspolku, ale v roce 1914 do války nevstoupila, vstoupila až roku 1915, a to na straně Trojdhody
- většina bojů probíhala v Dolomitech, až do roku 1917, kdy byli Italové poraženi u **Caporetta**, ale s pomocí Spojenců se Itálie udržela až do konce války

Balkánská fronta

- ačkoliv válka začala právě zde, balkánská fronta nebyla pro celou válku klíčová
- Rakousko-Uhersko a Bulharsko dobyly Srbsko a fronta se vytvořila u Thessaloniké
- spíše než bojem samotným zde vojáci trpěli nemocemi (např. malárií)
- po vstupu Řecka do války v roce 1917 vedla ofenzíva Spojenců k porážce Bulharska a fronta se zhroutila

- **1915 – gallipolská operace** – neúspěšná snaha Dohody o dobytí Dardanel na Turecku

1917 – Rusko opouští válku, USA do ní vstupuje

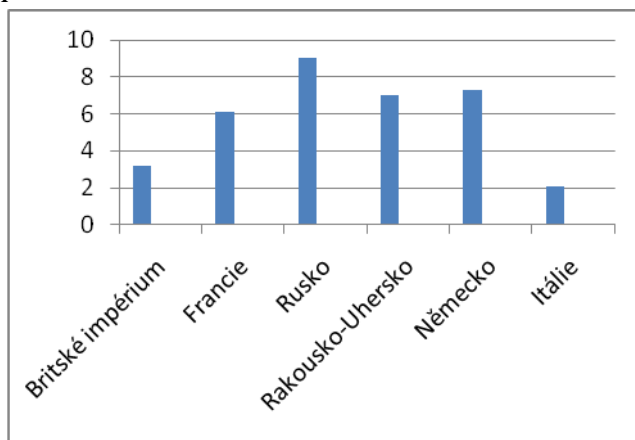
- Rusko válku opustilo kvůli revoluci
- před začátkem války vedly USA politiku izolacionismu (nemíchat se do evropských záležitostí), ale tři věci přiměly USA vstoupit do války:
 - ekonomická vazba na Británii ohrožovaná německými ponorkami (U-Boot)
 - americký prezident **Woodrow Wilson** viděl v Německu nebezpečí pro demokracii
 - 7. května 1915 byla potopena britská loď se 124 americkými cestujícími na palubě
- USA poslaly vojenské jednotky i zbraně, zejména na západní frontu

Konec války

- Německo prohrávalo
- Rusko muselo podepsat **mírovou smlouvu v Brestu Litevském** (3. května **1918**)
- tím si Německo uvolnilo jednotky, které potom přesunulo na západní frontu a mohlo tak začít tzv. **Ludendorffovu ofenzívu** (březen až květen **1918**). Ale tato poslední německá ofenzíva skončila neúspěchem a fronta se zhroutila. Spojenci je donutili k ústupu. Německá armáda byla v zoufalé situaci, německá ekonomika byla vyčerpaná a i Rakousko-Uhersko se hroutilo kvůli svým mnoha národnostem.
- nakonec byl podepsán **mír v Compiègne 11. listopadu 1918**.

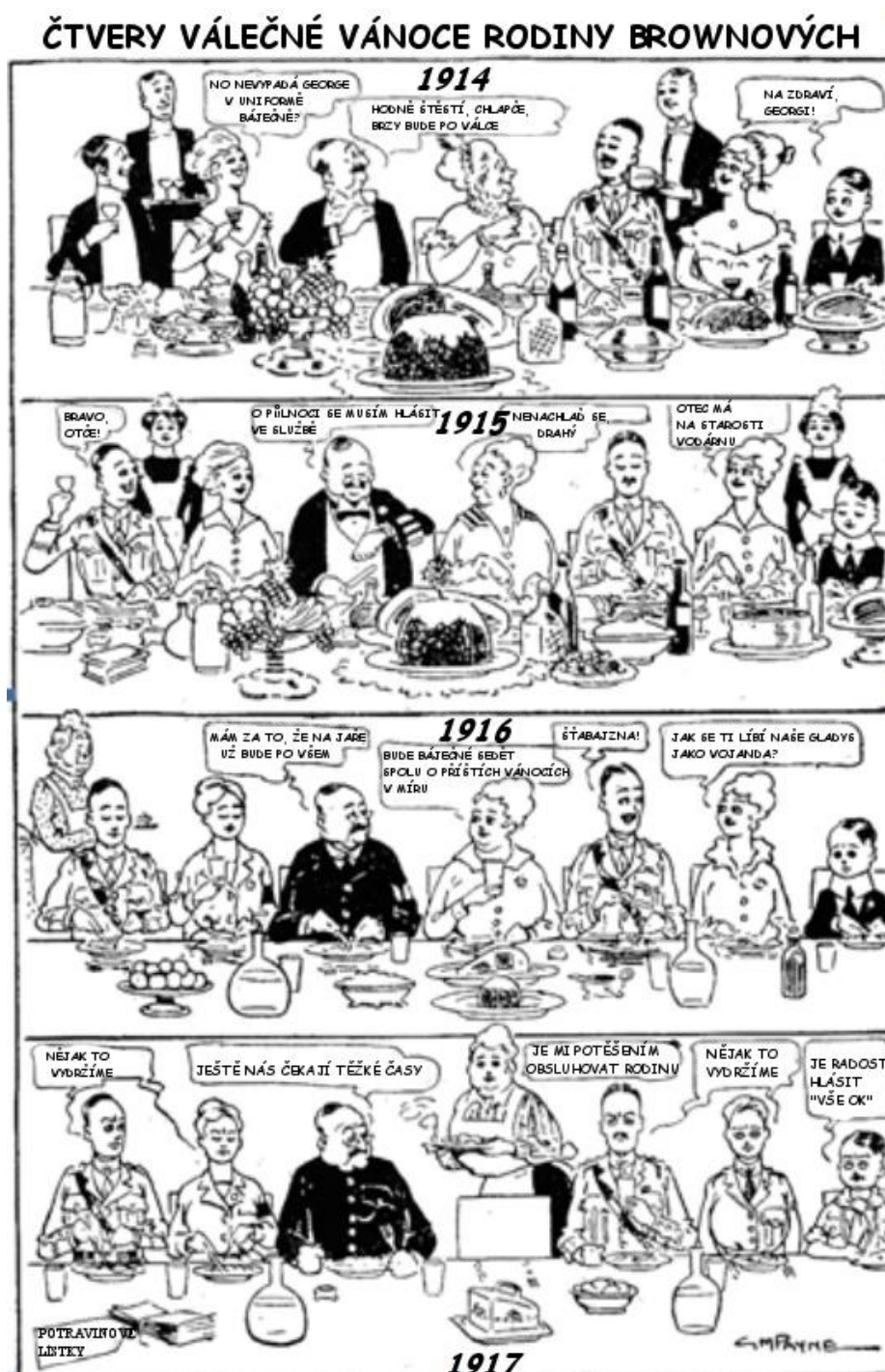
Důsledky války

- **oběti** v milionech

- mnoho vojáků zemřelo jinak než v boji – úplavice, popáleniny z plynu, gangréna (amputace), tyfus, tetanus, „šrapnelový šok“ (psychický šok)
- válka přinesla **nové zbraně**, např. tank, kulomet, plamenomet, bojový plyn, letadla (bombardování, letecké souboje), ponorky, vzducholodě
- krajina byla zdevastována
- ekonomiky byly zruinované (byl to dlouhý a vyčerpávající konflikt)
- společenské trauma – společnost a filozofie byly ovlivněny ztrátami a ztrátou iluzí
 - literatura, např. Ztracená generace (USA – Ernest Hemingway, F. Scott Fitzgerald)
 - role žen ve společnosti - emancipace, „sufražetky“ (boj za ženské volební právo)
- na civilní populaci válka dopadla také – **na domácí frontě** – horší životní podmínky, jídlo na příděl, ženy více pracovaly a staly se tak nezávislémi, zbrojní průmysl
- **propaganda** sloužila k ovlivnění názorů lidí doma, aby podporovali armádu

ÚLOHA 4: Prostudujte si následující komiks a popište vývoj na domácí frontě v Británii.

- dělnické strany v Evropě zesílily, některé z nich roku 1919 vstoupily do **Kominterny** (Komunistické internacionály, organizované z Moskvy)
- **mírové smlouvy** byly podepsány v **Paříži** roku **1919** (např. Versailleská smlouva)
- založení **Společnosti národů** roku 1919
- a aby toho nebylo málo – **pandemie chřipky** známé jako **španělská chřipka** (1918-1919, 20 mil. mrtvých po celém světě) rozšiřována vojáky, kteří se vraceli z fronty domů